

НАПРЯМ 1

МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОБЛІКУ В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

УДК 657

Афонов Р.П.

здобувач, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТИРИ РЕФОРМУВАННЯ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Для держави є вкрай важливими та такими, що потребують постійного моніторингу та регулювання, питання щодо результатів діяльності, конкурентоспроможності і перспектив розвитку металургійної галузі. А якщо зважати на той факт, що металопродукція є базовою сировиною для таких, обумовлюючих технологічно-технічне оновлення всього господарства країни галузей, як машинобудування, автомобілебудування, будівництво, то не піддається сумніву питання щодо необхідності дослідження стану металургійної галузі, його системного аналізу та прийняття на рівні держави відповідних заходів стимулювання і підтримки.

Сучасна вітчизняна металургійна галузь характеризується декількома особливостями (характерними рисами), серед яких слід, в першу чергу, назвати: 1) її експортоорієнтованість, а відтак залежність від зовнішніх ринків; 2) надвисокий рівень зносу (як фізичного, так і морального) обладнання; 3) значні матеріаломісткість та енергоємність виробництва; 4) незадовільний марочний та розмірний сортаментний ряд металопродукції. І цей перелік не є остаточним, більшість позицій якого має негативне забарвлення.

Що стосується способів виробництва сталі, то в Україні використовуються три способи: мартенівський, киснево-конвертерний та виробництво електросталі. Причому, якщо говорити про мартенівський спосіб, як застарілий та найбільш шкідливий для довкілля, енергоємний і небезпечний порівняно з іншими, то, за даними світової організації World Steel Association [1], наша країна є безперечним світовим «лідером» (!) з цього приводу. А якщо додати, що серед 88 країн-виробників цей небезпечний для навколишнього середовища та людей спосіб виплавки сталі використовується лише в двох – в Україні (з часткою в 1/5 загального виробництва в країні, та на яку приходиться майже 74% всієї виробленої в світі сталі мартенівським способом) і Росії, то необхідність і важливість дослідження вказаних питань не викликають сумнівів.

Металургія є визначальним елементом вітчизняної економіки з її значною часткою в загальному обсязі реалізованої промислової продукції – від 18,8% у 2010 р. до 15,7% та 16,2% у 2017 р. та 2018 р. відповідно [2, с. 257]. Якщо ж розглядати рівень промислової продукції гірничо-металургійного комплексу країни в цілому, то її питома вага сягає майже третини в загальному обсязі реалізації, дорівнюючи 28,8% в 2010 р., 28% в 2017 р. та 29,2% в 2018 р. [2, с. 257].

Показники виробництва сталі в країнах світу наведені нами в табл. 1. Так, 51,1% загального обсягу сталі виплавлено в 2018 р. металургійними підприємствами Китаю, країни, яка є провідним гравцем (з найвищою питоною вагою) на світовому ринку металопродукції. Слід зазначити, що друге місце займає Індія, яка забезпечує 6% загальносвітового виробництва. В свою чергу, Україною в 2018 р. виплавлено 21,11 млн. тон, або 1,16% світового обсягу виробництва сталі, що забезпечило їй достатньо високе 13 місце в рейтингу серед інших країн світу.

Таблиця 1.

Показники виробництва сталі в країнах світу у 2018 р.

Країна / місце в рейтингу за обсягом виробництва	Всього:		в т.ч. мартенівським способом (ОНФ)	
	млн.тон	%	млн.тон	%
Китай / 1	928,30	100	-	-
Індія / 2	109,95	100	-	-
США / 4	86,61	100	-	-
Росія / 6	71,7	100	1,7	2,4
Туреччина / 8	37,31	100	-	-
Бразилія / 9	35,41	100	-	-
Україна / 13	21,11	100	4,83	22,9
.....	...	...	...	...
Світове виробництво, всього	1815,73	100	6,53	0,4

*Примітка: складено автором на основі [1].

Разом з тим, слід зауважити, що особливу увагу привертають показники виробництва в світі електросталі, які свідчать про його найнижчий рівень саме в Україні (7,4% від загального обсягу виробництва в країні [1]). Для порівняння зазначимо, що питома вага електросталі в загальному обсязі виробництва в Туреччині дорівнює 69%, в США – 68%, в Китаї – 11,6% [1].

Зазначені факти, а також критичний рівень показника частки мартенівської сталі в загальному виробництві продукції в Україні – на рівні майже 23% в 2018 р. (табл. 1.), потребують негайних заходів з виправлення становища.

Динамічний ряд показників структури виробництва сталі в Україні протягом останніх двох десятиріч свідчить про певні позитивні зрушення: якщо в 2000 р. мартенівським способом вироблялося 50% виплавленої сталі, то в 2018 р. – 22,9% [1]. Але, якщо зауважити (як зазначалося вище), що Україна обумовлює переважаючу в світі кількість сталі, вироблену мартенівським способом, то

наведені дані мають обумовити прийняття рішучих заходів державного регулювання задля забезпечення майбутнього розвитку металургії, вітчизняної промисловості, зокрема, та економіки країни взагалі.

Розробка вищезазначеного напрямку (в частині негативних показників щодо застосування в країні мартенівського способу виробництва сталі) пов'язана з іншим стратегічним для галузі питанням – функціонуванням в країні непрозорого ринку металобрухту.

Металобрухт є основною сировиною для виробництва сталі на сучасних металургійних потужностях, і саме перехід до більш екологічно чистого виробництва – електросталей, обумовив зростання обсягів споживання металобрухту в світі, а відтак зацікавленість окремих вітчизняних суб'єктів господарювання в експорті цієї стратегічної та, в той же час, такої потрібної сировини для нашої країни.

Зважаючи на вищевикладені аргументи і факти, та головне, необхідність реформування металургійної галузі в нашій країні з акцентом на екологічність виробництва, необхідним є забезпечення захисту і стабільності внутрішнього ринку металобрухту та стимулювання суб'єктів галузі до удосконалення процесів виробництва. Вказаний тезис обумовлює необхідність розробки на законодавчому рівні питання щодо підтримки металургійної галузі з акцентом на наступні позиції. Потребують змін правила і норми законодавчого регулювання оподаткування прибутку підприємств металургійної галузі шляхом запровадження податку на виведений капітал через внесення змін до Податкового кодексу України. Це забезпечить поштовх до промислового розвитку виробництв завдяки отриманій можливості спрямовувати вивільнені кошти, в першу чергу, на оновлення технологій.

Крім того, вкрай необхідним, на наше переконання, є розробка на законодавчому рівні питання щодо запровадження, так званого утилізаційного збору на металобрухт, що дозволить впорядкувати ринок металевих брухту в країні. Вказаний збір, встановлений на рівні не менше, ніж 5% від бази оподаткування, якими мають стати операції з першого постачання відходів та брухту чорних і кольорових металів (в першу чергу, операцій із заготівлі металобрухту), забезпечить вихід ринку металобрухту з «тіні» завдяки легалізації господарських операцій. Слід зазначити, що запровадження утилізаційного збору автоматично обумовить прозорість операцій з поставки брухту в цілому по країні, в чому є нагальна потреба, а також зацікавленість безпосередньо сталеливарних комбінатів.

Це дозволить також уніфікувати здійснення заходів податкового контролю та зекономити робочий час представникам, як контролюючих органів, так і суб'єктів господарювання, на реалізацію вказаних заходів і відпрацювання відповідних напрямків, та найголовніше – зменшить кількість судових і адміністративних спорів із зазначеного приводу

Одночасно з прийняттям запропонованих змін до Податкового кодексу України, має бути передбачене посилення відповідальності за здійснення незаконних операцій на ринку металобрухту шляхом внесення змін до Кримінального кодексу України і Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Реалізація вказаних заходів обумовить покращення в цілому стану металургійної галузі в країні, а також надасть поштовх до її розвитку.

Список використаних інформаційних джерел

1. World Steel Association (англ.). URL: https://www.worldsteel.org/en/dam/jcr:b5e18bcb-20bc-4d87-b656-dbaabc587fb7/Whole%2520piece_2019.pdf (дата звернення: 10.01.2020).
2. Статистичний щорічник України за 2018 рік. Київ: Державна служба статистики України, 2019, Вернер І. Є. (за редакцією), 2019, 481 с.

УДК 657.92

Безручук С.Л.

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту

Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир, Україна

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ДИСКОНТУВАННЯ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ У СВІТЛІ НОВОВВЕДЕНЬ ЗА П(С)БО І ПОДАТКОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

В 2019 р. прийняті зміни до окремих П(С)БО, відповідно до яких необхідно проводити дисконтування абсолютно усіх довгострокових зобов'язань/дебіторської заборгованості, як тих, на які нараховуються відсотки, так і тих, на які відсотки не нараховуються. У зв'язку з нововведеннями виникло багато дискусій щодо дисконтування, зокрема зобов'язань. Адже відповідна вимога є, проте порядку застосування її немає. Отже, виникають питання щодо:

- ✓ для якої саме довгострокової заборгованості (грошової чи негрошової) необхідно визначати дисконтування;
- ✓ як визначати теперішню (дисконтовану) вартість, відсоткову ставку і проводити дисконтування;
- ✓ як вести подальший облік визнаних за теперішньою вартістю заборгованостей, зокрема, як списувати різницю між номінальною і дисконтованою вартістю, і як наведені пропозиції узгоджені з податковим законодавством?

Якщо на перші два питання можна дати відповідь, скориставшись, зокрема МСБО, або визначенням теперішньої вартості майбутніх платежів, наведеної в консультаціях податківців, яке ґрунтується на загальноприйнятій формулі, то останнє викликає багато суперечностей.